

3. Балабанов Г. Продовольчий ринок України: оцінка регіональних відмінностей // Український географічний журнал. 2014. – № 1. – С. 19–26

4. Булах Н. Аналіз сучасного стану та тенденції розвитку ринку продовольства як передумова нарощування конкурентного потенціалу // Економіст. – 2013. – № 7. – С. 57–59.

5. Зеленський С. М. Пріоритети розвитку агропродовольчої сфери регіону // Економіка АПК. – 2014. – № 7. – С. 23–26

ТЕТЯНА СЕМЧИШИН

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Лизун М. В.

РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ В УКРАЇНІ В СИСТЕМІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Формування економіки відкритого типу в Україні, відміна монополії держави на проведення зовнішньоекономічної діяльності, прагнення до інтеграції у світове господарство висувають до кола першочергових завдань дослідження процесів міграції у нашій країні. Потребує удосконалення вітчизняне законодавство з питань міграції, загострюється проблема а у формуванні раціональних механізмів державного регулювання міграції трудових ресурсів, розробці методів оцінки її соціально-економічного ефекту та наслідків для економічного зростання.

Міграційна політика суттєво впливає на стан трудового потенціалу і є складовою загальної демографічної політики та виділяється як самостійний елемент лише з метою конкретизації заходів в регулювання руху населення. Без глибокого аналізу та з'ясування причинно-наслідкових зв'язків і механізму міграційних процесів удосконалити управління ними практично неможливо. Цей механізм впливає переважно на сфері соціально-економічних відносин, що спонукає до вивчення причин і факторів просторової мобільності населення.

Розробка концепції державної міграційної політики України, прийняття на її базі відповідних правових актів є важливою умовою зміцнення економіки, посилення національної безпеки держави [1]. Основою державної еміграційної політики мають стати міждержавні угоди України з країнами-потенційними споживачами нашої робочої сили, які базуватимуться на міжнародному праві, що забезпечить політичні та соціальні гарантії працівникам-емігрантам, виходячи з таких принципів:

- юридичної й економічної свободи громадян будь-якої країни;
- економічної доцільності обміну трудовими ресурсами;
- визнання міждержавного обміну робочою силою важливим елементом міжнародних економічних відносин; ротації основної маси мігрантів.

Такі угоди, крім правового й соціального захисту наших співвітчизників за кордоном (тих, хто зберіг українське громадянство), мають передбачати планомірний цілеспрямований добір на роботу українських громадян, їх професійну підготовку та перепідготовку на місці, міждержавні гарантії щодо мінімальних умов проживання тощо.

Нагромаджений західними країнами досвід у сфері обміну трудовими ресурсами втілюється у відповідному міжнародному порядку й законодавстві, які ми маємо уважно вивчити, оскільки наша країна є новим актором у цьому процесі. Хоча протягом 1993–1997 рр. Україна уклала міждержавні угоди щодо регулювання міграції з Чехією, Польщею, Німеччиною, Росією, Словаччиною, Молдовою, Білоруссю, Вірменією, Ізраїлем та деякими іншими державами, вони поки що не приведені у відповідність з міжнародними правовими нормами і фактично не реалізуються. [2]

Для забезпечення ефективного регулювання як зовнішніх, так і внутрішніх міграцій населення, координації дій усіх заінтересованих відомств і організацій, на нашу думку, в Україні необхідно створити Національну службу міграції. Функції мають полягати в обліку міграцій населення, укладенні міждержавних угод щодо умов працевлаштування та роботи українських громадян за кордоном, а також у виданні трудових ліцензій іноземним

громадянам на роботу в Україні. На цю службу доцільно покласти вирішення всіх проблем міграції, зокрема трудової, як усередині країни, так і за кордоном.

До завдань Національної служби міграції, які вона мала б виконувати разом з Державною службою зайнятості, могли б увійти:

- запровадження (за допомогою регіональних відділень) обов'язкового страхування українських громадян перед їх виїздом на роботу за кордон, що дало б змогу налагодити чіткий облік міждержавних трудових переміщень населення (який нині відсутній);

- збирання інформації про наявність вакансій робочих місць в інших регіонах України та за її межами;

- допомога зовнішнім трудовим мігрантам в одержанні документів, необхідних для роботи за кордоном, медичних довідок, віз, дозволів тощо;

- тісна співпраця з аналогічними організаціями у країнах-реципієнтах вітчизняних трудових мігрантів з метою регулювання трудової міграції та захисту працівників-мігрантів.

До розв'язання проблеми регулювання трудової міграції населення за кордон можна буде залучити і приватні агентства та організації, що обслуговують експорт робочої сили, забезпечивши контроль за їхньою діяльністю з боку державної міграційної служби. Необхідно також внести зміни до двосторонніх угод України з основними країнами-реципієнтами щодо розширення міграційних квот, визначити ступінь їхньої дієвості й ефективності в регулюванні трудової міграції, а з рештою країн, де працюють українські трудові мігранти, укласти такі угоди.

Велике значення для поліпшення соціально-економічних наслідків міграції має співробітництво України з Міжнародною організацією з міграції (МОМ), членами якої є 46 держав і яка за 40 років своєї діяльності брала участь у долях майже 5 млн. осіб. Ця організація забезпечує впорядковану і планову міграцію, має сформовану організаційну структуру, веде обмін досвідом і надає потенційним мігрантам і державним організаціям інформацію про ситуацію на ринку праці тієї чи іншої країни, в тому числі що до професій, кваліфікацій, умов найму.

Із травня 1993 р. Україна має статус спостерігача в МОМ. У лютому 1996 р. між Україною і Міжнародною організацією з міграції підписано угоду про співробітництво та відкриття представництва цієї організації в Києві. Розвиваються зв'язки між нашою державою та Управлінням Верховного Комісара ООН у справах біженців, яке з 1994 р. має своє представництво у столиці України, надає технічну, методичну, консультативну, фінансову допомогу в організації міграційної служби, прийомі та облаштуванні біженців.[3]

Міграція – це двосторонній процес. Вона охоплює не тільки експорт власної робочої сили, але й імпорт зарубіжної. У вирішенні складних і водночас нагальних економічних і технологічних проблем Україна не може обійтися без ввезення тисяч, а, можливо, й десятків тисяч іноземних фахівців. Упровадження у виробництво закордонних технологій, освоєння ноу-хау, створення спільних підприємств, відкриття філіалів і дочірніх підприємств іноземних фірм, їх участь у приватизації об'єктивно спричиняють приплив з-за кордону бізнесменів, менеджерів, комерсантів, конструкторів, інженерів, технологів, програмістів, операторів та інших спеціалістів тощо.

У 2013 р. чисельність іноземців, які тимчасово працюють в Україні, за даними офіційної статистики, зросла порівняно з 2011 р. майже на 30%. За останні роки кількість трудових іммігрантів із країн СНД збільшилася на 18%, а представників інших країн – на 9,2% [4]. Таким чином, чисельність працівників із країн близького зарубіжжя зростає швидше, однак, незважаючи на це, перевага трудових іммігрантів з далекого зарубіжжя зберігається.

Першочерговою для України проблемою стає нелегальна імміграція. В 2012 р. в Україну в'їхало понад 2,5 млн. іноземців, серед яких лише близько 300 тис. прибули у службових справах. Найвірогідніше, що серед інших іноземців певна час тка мала на меті вести нелегальну діяльність. За неофіційними даними, у країні нині проживають не менше 600–700 тис. нелегальних іммігрантів.

Чинне імміграційне законодавство України є досить демократичним, проте реалізація його положень поки що пов'язана з багатьма серйозними проблемами. Насамперед це стосується відсутності чіткого контролю за економічною діяльністю іноземних громадян на території України, ефективних засобів боротьби з нелегальною імміграцією та використанням України як транзитної території для перевезення контрабанди та переправлення людей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горбачова І. *Інституційні регулятори зовнішньої міграційної політики України // Україна: аспекти праці.* – № 4, 2014.
2. Ткач В. Ю. *Європейський ринок праці в системі міжнародної міграції трудових ресурсів / В. Ю. Ткач // Економіка АПК.* – 2012, № 2. – С. 138–143.
3. Бородіна О. М. *Людський капітал на селі: наукові основи, стан, проблеми розвитку / О. М. Бородіна.* – К., 2003. – 277 с.
4. *Праця України за 2013 рік: стат. зб. / Держкомстат України.* – К., 2013. – 289 с.

ГАЛИНА СИМОВОНИК
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Уніят А. В.

РОЗПОДІЛ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В СУЧАСНОМУ СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Під прямими інвестиціями розуміють вкладення в статутні капітали підприємств, метою яких є встановлення безпосереднього контролю та управління об'єктом інвестування. Вони спрямовані на забезпечення майбутніх фінансових інтересів, на розширення сфери впливу, а не тільки на одержання доходу. [2]

Глобалізація світогосподарських процесів зумовлює активізацію інвестиційної діяльності як чинника підвищення мобільності капіталу. Залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) розширює для приймаючих країн можливості із забезпечення позитивних структурних перетворень, але, водночас, спричиняє й ризики поширення негативних процесів в економічному середовищі. [1]

Нажаль за останні 3 роки в світовій економіці спостерігається зниження обсягів прямого іноземного інвестування, що негативно відбивається на економіках країн світу. Отож, актуальним буде аналіз надходжень ПІІ та їх розподіл між країнами світу в 2014 році.

Глобальні потоки прямих іноземних інвестицій у 2014 році скоротилися на 8% у порівнянні з минулим 2013 роком. Їхні потоки оцінюються на сьогоднішній день в 1,26 трильйона доларів США. В 2013 році аналогічний показник становив 1,36 трильйона доларів США.

Потоки ПІІ були під впливом економічної невизначеності та геополітичних ризиків у світі, включаючи регіональні конфлікти. Цього року припливом інвестицій збагачується Китай: спостерігається збільшення масштабу прямих іноземних інвестицій на 128 млрд. дол. США – в тому числі і фінансових і не фінансових секторів китайської економіки. КНР стала найбільшим одержувачем ПІІ у світі в 2014 році, Сполучені Штати стали третіми. В списку п'яти країн-лідерів приймаючих іноземний капітал, чотири є країнами, що розвиваються (рис. 1).

Попередні оцінки показують, що приплив ПІІ в розвинених країнах в цілому знизився на 14%. Надходження прямого інвестування в США зменшилося на 86 млрд. дол., що є майже третиною від рівня 2013 року.

Приплив ПІІ в країни, що розвиваються залишається стійким в 2014 році, досягнувши рівня більш ніж 700 млрд. дол., що є найвищим рівнем за всю історію і становить 56% від глобальних потоків прямого іноземного інвестування. Зростання в основному можна спостерігати в країнах Азії, які є найбільшими одержувачами у світі в останні роки, в той час